

מדינת ישראל
הכנסת

ס.ב.

פרוטוקול מס' א/28

מישיבת ועדת החינוך והתרבות שהתקיימה
ביום ג', א' בניסן תש"ז - 13.3.1956
בשעה 11:20.

נוכחים:

חברי הוועדה:	ש. פרסיץ - היו"ר.
	ד. הקטין
	ב. צ. הראל
	ש. כפריח
	ד. בצר
	ד. צברי
	א. רזיאל-באור
	י. רפאל

פוזנביט:

מ. אבידור -	המנהל הכללי של מסרד החינוך והתרבות.
ד. תטר -	מנהל מינהל ההסברה.
י. סקד -	מנהל המחלקה להנחלת הלשון ולהטכלה.
מ. דאט -	מנהל הסדור להשתלמות במסרד החינוך והתרבות.

סדר-היום:

- א. סקירה על המחלקה להנחלת הלשון ולהטכלה.
- ב. סקירה על הסדור להשתלמות.
- ג. שאלות חברי הוועדה בקשר להוצאות הנ"ל.
- ד. תשובת נציגי המסרד לשאלות חברי הוועדה בקשר לסקירות אלה.

=====

פותחת את הישיבה.

היו"ר ש. פרסיץ:

סב/עב

ועדת החינוך והתרבות

13.3.1956

סקירה על החלטה להחליט על הלשון ולהשכלה.

י. שפר:

מאחר שנכנסו חברים חדשים לוועדת החינוך והתרבות של הכנסת אני חושב שכוון יהיה גם אספר בטלים קצרות על שטחי הפעולה שלנו על צורותיהם השונות. החלטה להחליט על הלשון ולהשכלה פועלת בארבעה שטחים: -

השטח הראשון - והוא החשוב ביותר משטחי הפעולה: הנחלת הלשון. שטח זה מקיף כ-80% של התקציב וכ-80% של המאמצים. השטח השני: השכלת יסוד. כמו הנחלת הלשון כן גם שטח פעולה זה מכיל בתוכו מאמצים להקציית השכלה עברית. אבל המטרה להשכלת יסוד מכוונות להקנות השכלה עממית לאנשים שלא הגיעו אליה בימי ילדותם ובעוריהם. מלבד הנחלת הלשון ומקצועות עבריים מלמדים גם חשבון, גיאוגרפיה, היסטוריה וטבע במסגרת של בית-ספר יסודי. הפעולה הזאת של השכלת יסוד עודנה בראשיתה. המאמצים הופנו עד עתה לענין הנחלת הלשון. עתה ענין זה דורש פיתוח, ובעיקר מאחר שכמה וכמה אנשים שאינם בעלי ידיעה מספיקה בלשון רואים עצמם כיודעי עברית לאחר שלמדו לפטפט עברית. אנו יכולים למשוך אנשים אלה אל מפסל הלימודים, למתן של הנחלת הלשון, אם אנו קוראים להם להרחיב את השכלתם לאחר שהם סבורים שעברית הם יודעים במידה מספקת. מן הצד האחר קל יותר לקרוא אנשים מחוסרי השכלה אל מפסל הלימודים של כתה להנחלת הלשון מאחר שההליכה לכתה הזאת היא הסוואה טובה לבורותם. קל לנו יותר, כפי שאמרתי, להביא את האיש ללימוד התנ"ך, היסטוריה עברית, וידיעת הארץ ודושה לזה על בסיס קריאתו ללמוד את הלשון, לשון בלבד הוא איננו יודע, ועל כן הוא גם ללמוד קרוא וכתוב ואלו, ובעצם הוא גם לקנות השכלה אחרת. אנו הולכים בשתי הדרכים האלה גם יחד.

השטח השלישי של פעולתנו הוא: חובי הלימוד. התקציב לענין הזה קטן. אף על פי כן, גם הוא איננו מנוצל כולו מאחר שאנו מפעילים לענין זה את הרשויות המקומיות והם אינם מוציאים את הדרך לסימון הפעולה. בחודש ינואר קיימים 86 חובי לימוד לתנ"ך, ידיעת הארץ. בעיקר מיועדים החובים האלה למקצוע אחד וחבריהם מתאספים אחת לשבוע לשעתיים. אנו חושבים לעשות פעולה מיוחדת כדי להרחיב את השטח הזה ומתכננים הקמת מפעל מיוחד ללימוד תנ"ך. יש לנו אפשרות לקיים בטוב ובסדר בסך השנה - לפי התקציב הזה - 75 חובי לימוד.

השטח הרביעי הוא - פעולות התרבות. שטח זה מורכב משלושה חלקים: (1) הפעולה בטעבורות, ובישובי עולים טרוכזת טביב לכתת הלימוד שלנו, היינו, מסיבות חג ומועד של הלומדים; (2) הפעולה בעשית בשיתוף עם תנועות המושבים עם תנועת המושבים של הסתדרות העובדים הכללית במסגרת הסדר למושב עולים, עם תנועת המושבים של הפועל המזרחי, עם הוועדה הרוחנית לתרבות של פועלי אגודת ישראל במושביהם וגם הסרכז השיתופי להתישבות של תנועת החרות; (3) פעולות התרבות הקשורות בתמיכתנו, בעיקר, בתל"מ, תיאטרון לטעבורות ותזמורת הקשורים עם הסרכז לתרבות של הסתדרות העובדים הכללית. - אלה הם שטחי הפעולה שלנו: הנחלת הלשון, השכלת יסוד, חובי לימוד ופעולות תרבות.

צורת הפעולה שלנו לבשה לאחרונה דרך מסוימת בימי מחנות העולים פעלה פעולה ישירה ופעולה סקיפה. אבל החלטה זו באותה תקופה פעלה לא רק בקרב הסובגרים, אלא גם בקרב הנוער והפילו קיימה את החינוך לילדיה. אבל מאז הגענו בדרך של התרכזות בטלמכה אחת ואנו מתרכזים בעיקר בענין הנחלת הלשון. בדרך ההתרכזות בגיל מסויים בגיל המושבים הסובגרים והפעולות בקרב הילדים ובקרב הנוער הועברו לאותם הגופים העוסקים בענין זה. תחת פעולה ישירה שפעלנו באותה תקופה עברנו לדרך פעולה עקיפה, היינו, הנתמכת.

ב/ט

ועדת החינוך והתרבות
13.3.1956
סקירה על המחלקה להנחלת
הלשון ולהשכלה.

• סקר:

כל פעולתנו כיום היא פעולה בתמיכת בשיתוף עם גורמים אחרים. לפיכך עבודת המחלקה מתבטאת: א) בתכנון ארצי ותחומי בשיתוף עם הרשויות המקומיות וארגונים ציבוריים; ב) בחינוך כספי שהוטח התנאי לתכנון וגורם לו; ג) בביקורת אדמיניסטרטיבית על מהלך הפעולה; ד) בפיקוח פדגוגי על הפעולה ואישור מינויים של מורים ופסיכולוגים של מורים; ה) הדרכת המורים; ו) הכנת כלים מרכזיים ומכשירי עזר ללומדים ולמורים.

אמסודר כאן פרטים על היקף הפעולה שלנו בשעה זו. בינואר שנה זו למדו ב-1389 כיתות להנחלת הלשון 23,505 לומדים, גברים ובנים. אבל צריך לומר, כי מספר זה ככל סטטיסטיקה יכול להטעות, מפני שדרך הלימוד של כל אדם ושל כל תלמיד אינה שווה. יש הלומדים ארבע שעות בשבוע ויש הלומדים 30 שעות בשבוע. רובם כמובן לומדים 6 - 4 שעות בשבוע, הממוצע שלנו הוא 6 - 7 שעות בשבוע, יש גם הלומדים במוסדות 20 - 16 שעות בשבוע, ויש הלומדים - 30 שעות בשבוע. מספר הכיתות של 6 - 4 בשעות הוא - 1234; מספר הכיתות של 8 - 10 שעות בשבוע הוא - 75; מספר הכיתות של 16 - 20 שעות בשבוע הוא 43; מספר הכיתות של 30 שעות בשבוע הוא - 39. יש לנו 903 מורים. כמובן גם כאן ארוך הדבר: החל ממורה העובד 4 שעות בשבוע וכלה במורה העובד 30 שעות בשבוע.

בחודש ינואר היו למחלקתנו 41 מורים מוחזקים במשרה שלמה, 20 מורים של 20 - 16 שעות בשבוע וביניהם 804 מורים בתמיכה - 4 שעות ומעלה, ובתוכם 6 מורים במשרה שלמה בתמיכה. כדי להבין את המספרים שנחתי יש להזכיר שני דברים: 1) מספר השעות בשבוע שאנו לומדים הוא - 8015 שעות בשבוע. מספר זה קובע לגבי רמת האינטנסיביות של הלימוד, וכן לגבי ענין התקציב. כל שעה עולה 7 לירות לחודש עבור שעה בשבוע; 2) אבי מזכיר את הירידה שהיתה במספר כיתות הלומדים בסוף שנת תשי"ד לרגל צימצום העליה ולרגל עיפותם של הנזקקים ללימוד. מבצע הנהלת הלשון בשנת תש"ו לא השיג אלא שלישי תאוותו. באותה שנה למדו 60 אלף איש בשני מחוזות, היינו, 30 אלף איש במסוצע לחודש והמחשבה היתה ל-150 אלף איש. צריך לומר שהקטורים בביצוע והיודעים את קשיי הביצוע לא האמינו באפשרות להגיע ל-150 אלף איש. מצד אחד העלאת הסיכסמה הזו עוררה התלהבות של העושים בשל הציבור ועל-ידי כך הביאו להישגים גדולים יותר. מהצד האחר אולם חולשת הדעת גרמה לכך שכל מה שעשינו רכל ההישגים שהגענו אליהם לא הגיעו אלא למחצית המטרה. ברור, שאילו לא היינו מכריזים על המטרה הגדולה, אולי היינו כולנו מביעים רגון מעצם העבודה שמספר הלומדים הוכפל משנת תשי"ד ונהכשו מכשירי עזר חדשים ופנתחו שיטות עבודה חדשות בענין. ענין הנחלת הלשון חדר להכרת הציבור כבעיה בוערת. כיום, גם בשנת לימודים זו נמשכת אותה עליה בעבודתנו והתעוררות של שנת המבצע. גם כיום אנו עומדים במספר לומדים כפול מזה שהיה בשנת תשי"ד. בעצם בזה עברנו על ההבטחה שלנו בתקציב לשנת ה'כספי' שהצדמת להסתיים. הבטחנו 20,000 לומדים והגענו ליותר מזה. גם לשנת ה'כספיים' הבאה אנו מדברים על 20,000 לומדים ונגיע ליותר מזה.

שטח השכלת היסוד - כפי שכבר הזכרתי כראשית דברי ההישגים הם מועטים. למדו 884 איש ב-67 כיתות. המוסד הראוי להזכר במסיבה נכבדה הוא הקורס להשכלת יסוד של מסגרת ישראל בשיתוף עמנו בבית-הספר המחוזי בשפרעם. המחזור הראשון בסתיים עתה והחל המחזור השני. במשך 4,5 חודשים רצופים למדו השוטרים בתנאי פנימי עברית, ידיעת הארץ, חשבון והנדסה ועוד, והגיעו להשכלה של 6 כיתות בית-ספר יסודי. השיתוף עמנו היה מבחינה תקציבית ופדגוגית.

13.3.1956

סקירה על מחלקה להנחלת הלחן ולהסכלה.

י. תקד:

כך יל להזכיר את בית-הספר לפועליה בירושלים - בית-ספר זה קרוב אלוי"ה ואני מזמין את חברי הוועדה לבקר בו ובמסדרות אשריה סלנו. יחנה ואלפניה אינטרנציונל ואכסטרנציונל חלומדיה בהם ביות.

חטת הפעולה החליטי - תוג לימוד המקיפיה 1888 איס ב-86 חוציה. לחטל זה חל המחלקה להנחלת הלחון ראוי לצרף את פעולת המורים המתנדבים הנמכרת גם בחנת הלימודים על-ידי חוגיה מיוחדים, בראש ובראשונה היא נעשית על-ידי סורת המתנדבים העו"ה בחטת זה עבודה לצניית בפרוזדור יתחלית, בסביבות חיפה ובסביבות חל-אב"ב. ריית חיפה ממסיכה בפעולה הזו באזורי נהלל וחקיעון, כנ"ג עיריית חדרה והמועצה המקומית אזור - אלה הח מקומות הממסיכים בפעולת ההתנדבות בחוגי מחפחה. צורה זו נחגלה כיעילה ביותר; האיס בא למחפחה כעין אלה ונמצא באווירה מספחתית ואלה מלמדיה אותו. בעצם הוא מתרגל עם האנטיחקריאה, כתיבה ודיבור. בחודש ינואר היו 450 חוגי מחפחה להקיפו 1250 לומדיה. כן קיימת היום צורה אחרת בפעולת ההתנדבות במסגרת המבצע "קרוא וכתוב", אשר אולי הגיע סמעו אליכח. מבצע זה מתבצע במקומות עבודה ומקיף כיום 250 חוגי לימוד ובהם 1250 לומדיה. ידצא איפוא, כי בהתנדבות לומדיה 2550 איס על-ידי מורי מתנדבים.

ראוי לציון; כי במבצע "קרוא וכתוב" במקומות העבודה נהם ביקרתי, ועתה מבקרת רעיית הנחיה במקומות העבודה בירושלים - מבצע זה נקל מאחר שהזא נוח לביצוע, כי התלמידים נמצאים במקום ואף המורים המתנדבים נמצאים במקום ולא נדרס מהם אלא מאמץ קטן; ללמוד רבע שעה בהפסקת הצהריים או על חשבון הלומדיה דאח באופן חלקי על חשבון מקום העבודה על-ידי הארכת הפסקת הצהריים.

הוצאנו לענין זה ספר לימוד מיוחד שהומצא לחברי הוועדה. הספר מצטיין בכך שהוא מחמס גם מחברת עבודה ומאלר עינייה נקל מאד למודיה המתנדבים ללמד על-פיו. לאור הצלחת הנסיון הזה אנו מבקשים להמשיך בו בסנת הכספיה הנבאה אמנה אין לנו תקציב לענין הזה, אבל אני מקדוה חבעזרת הארגוניה הציבורייה, ובעיקר, בעזרת הסדרות העובדיה הכללית נמצא את הדרך להמחכתו.

אח אנו עומדיה בפדת מספריה, ראוי לציון, כי אנו פועליה ב-106 מוטבי עוליה, ב-21 מעברות לב-27 קיבוציה. חאר מקומות הפעולה הן בעיריות ומועצות מקומיות. בסך-הכל אנו מקיימיה 669 מרכזי לימוד.

(מצרף לפרוטוקול את טבלת המרבזיה).

חייב אני לומר עוד מלה על היקף פעולות התרבות בחטת זה חל פעולות הרבות ביסובי עוליה באמצעות הרשויות המקומיות וארגוניה ציבורייה. בחודש ינואר התקיימו 176 פש לוח והקיפו 9576 לומדיה.

רחבה ילחר היא פעולת המדור למוחבי עולים חל המרכז לתרבות חלה סדרות העובדיה הכללית. בדצוני לספר על ענפי הפעולה הזו הנעסית בליחוף עד ארגוניה חדניה, וכתוך ההסדרות גופח עם מועצת הפועלות, עם התאגדות הפועל ועם אחריה. התקציב סלנו בסך חל 35.000 ליי פיעל תקציביה גדוליה פי 3 מזה. במסך

13.3.1956

סקירה על המחלקה להנחלת הלחון ולחטכלה.

י. סקרה:

הנות הפעולה המיוחדת התבלטו לצדדיה עיקריות באופיה: בתחילה היו מולבי העולמה פסיביות ביותר, נצרכות בלבד. עתה הם מופיעים כתובעים ודורשים פעולה, אך מסתפיה פע לה. הפעולה הזו דומה לפעולה הקיימת כיום, בקנה מידה קטן יותר, בחנועת המוסבית והארגוניה של הפועל המזרחי.

(מצרף) לפרוטוקול את הסקירה על חל"ח) ועל-ידי-זה לא אצטרך להרצות על כך.

מלבד הפעולה הזו האנו קוראים לה פעולה סדירה במסגרתה כיתה, אנו מקיימים פעולה לא מועטה מחוץ למסגרת הכיתה. בחיתוף עם המכון הישראלי להחטכלה בכתב וער האולפניה לעברית בכתב אנו מקיימים פעולה אחר בה מסתפיה 1500 - 1200 לומדיה; כן אנו מקיימים בחיתוף עם "קול ישראל" את החדשות בעברית קלה ו-10 מיעוריה לעברית לחומעי אידיש, ספניולית, צרפתית ועברית עברית למחיליה ולמתקדמיה; אנו מקיימים את המדור העברי בעתונות הלועזית. אך עתה זה הופסק מפני מספר העתונות המועט הנזקק לכך. מלבד זה התחלנו בהוצאת עלון "למחיל" בעברית קלה הנחקבל בעין יפה. זהו דו-סביון ואח-ייקלט יפה הוא ייחפך לחבועונו. אנו מפיצים אותו בין הלומדיה על-ידי הרטויות המקומיות והארגוניה. הגליון השני יצא ביום א' ויידפס ב-5000 אכסמפלריה.

כן אנו מקיימים פעולות-נוספות כמו: ירח לימוד והחטלמה בלחון העברית. אלה הם מחזוריה מזורזיה הנערכות בחיתוף עם מלטרת יחדאל. אגב, כל הסכום של המדור המרכזי מוצא על רכישת עתונות מנוקדיה בחביל המקומות. לעת עתה יחנו עתון מנוקד אחד - "אמר" - וכל העתקל רכישת ספריות לאולפניה ולמרכזי לימוד.

בזמם של ירחי לימוד עיבדנו מחדש את תכנית-הלימודים שלנו, אחר אתה בוודאי מסירה אותה מהתקופה הקודמת. תכנית זו עומדת בקרוב לצאת לאור. עיבדנו תכנית להחטכלה יסוד, תכנית לראסיה דעת האף היא עומדת להיות מאוחרת על-ידי הנהלת המסוד.

אנו מקיימים סמינריון דו-סנתה למודי הנחלת הלחון למבוגרים בחיתוף עם בית-הספר לחינוך של האוניברסיטה העברית; ימי עיון מחולציה, אזוריה וארציה; קיימנו הדרכה למודיה מדי חבוע בחקופת המבצע; סייענו להוצאת העתון "מנחיל"; סייענו וחכנונו הוצאת ספר לימוד של 1000 מליה חלק א' ו-ב'; סייענו בהוצאת "עם ולחון" למתקדמיה; הוצאנו את המדריך למתנדב, את "עברית לעם", לוחות מצודיריה, חוברות עזר אתות כליו; ילקוט הרמב"ח, ילקוט-פתגמיה; אנו עומדיה בחלב של סיוח-10 סרטיה מדבריה המידצגיה 10 מיעוריה מתוך אשר של 1000 מליה; כמו-כן 15 תקליטיה של 30 מיעוריה מוקלטיה על-פי ספר 1000 מליה.

בחנת הכספיה הבאה נקייח את הפעולות במסגרת הנוכחית, נעמיק את ספתי הפעולה הקיימת ונייעל אותה במידת יוכלחנו ולפי הקו האותו מתדוה סר החינוך והתרבות. נסחול במידת-יכולחנו להענות יותר לצרכיה של מחוסרי ההחטכלה, של האנאלפביתיה בכל לחון של החוגיה הנחטלית.

ב. סקירה על המדור להסתלמות:

מ. ראש:

המדור להסתלמות עוסק בחינוך למבוגרים. מחמעותו חינוך לתרבות לאומית ונושית, להעלאת רמתו ההשכלתית, המוסרית והתרבותית של האזרח בישראל, החל בהנחלת הלסון העברית לעולים חדשים ואף לתושביה ותקייח'סעדיין לא רכשו להח ידיעת הלשון, וע קורת הכורות של החכבות הנחשלות בתוכנו, שהגיעו מארצות חסוכות על-ידי הקניית הסכלה אלמנטרית לנטול' הסכלה יכודית כדבר ראסון של הסכלה והכשרת הלכבוה לקליטה תרבותית, למען פקוח עיני-מבוגרים שלא לנו ולא למדו מימיהם זכנ על-ידי הסלמת ידיעותיהם-ברמה תיכונת, ופיתוח כתרונותיהם של המבוגרים הולתיקיה והחדתיה, אשר קנו להח חינוך יסודי כנעוריהם - וכלה במתן אפשרות למסכילים יודעי עברית להסתלמות ברמה כבוהה בכל ססחי המדע, המחשבה והיצירה.

משימה זו קסה ידתר מאחר החינוך

לילדיה. בעיות החינוך היסודי והתיכוני לילדיה ולנדער אינן סונות אצלנו בהרבה מאחר אצל המתקנות סבאומות העוללה בכל תקופה קיימות-פרובלימות של מגמה, 'חל דרך, של חילשה ואנו לומדיה מניסיוננו וגם מזה של מדינות-אחרות - אך הנתונת, זאת אומרת, החומר האנושי ותנאי הפעולה הם נורמאליים. לא כן הדבר כהמדובר הוא על חינוך-למבוגרים בכלל ובארצנו במיוחד. קודה כל: ההטרונגניות של האובייקטיה הזקוקיה לחינוך, גח מסולנת הגיל, המוצא, הרקע התרבותי וההשכלתי, רמת ההסכלה והידיעות, הסאופות הנסיונה והצרכיה כל אלה-גורמיה להתלבטות חמורות ולתיפולח דרכיה ולניסוייה תוך כחלונות והיחגול מדנמלי או אמיתיות. גח-אינן כאן אוחה מלדת הלמידה מאת אומות אחרות כמד בחינוך הילדיה, מסוח שהקסידיה חלנו הי "סוא גנריס", אשר טום עה אחר בעולה אינו יודע אותה: התהליך של קיבוץ גלויות, החיתוך הרוחני של ציבור המורכב מיוצאי סבעיה ארצות ותרבויות חונות או ללא תרבות כל חיה, בלייל הלפוח שהאנמיה גדלו על ברכיהן ודבקו בהן והמרתן כלסון העברית האחת, סיגולה של הלסון עצמה לצרכי תרבות חדמיה.

בסוה מדינה אין לפעול להחשכלתית בקרב

המבוגרים חסיבות כל-כך מכרעה ואף אינה כרוכה בקמיה רביה כל-כך כמו כאן.

הגידול התמיד של האוכלוסיה המבדגרת

על-ידי עליה של רבבות - ואנו מקווים שתהליך זה יימשך סניה רבות ואף דורות - של יהודיה מכל הארצות, דוברי לשונות סונות, בחלקה הקטן עה מסען של הסכלה אלמנטרית או אף תיכונת וכוהה, אך ללא קלר וזיקה למקורות-העברית, ללסוננו וספרותנו, ולחלקה, ובחניה האחרונות בחלקה המכריע, ללא כל הסכלה אלמנטרית, ללא סגלון חיה, החמיר את הבעיה ואת פתרונה, ומסווח להח חרופות מיוחדת, ביחוד בדורנו, דור ראסון לגאולה, שמחפקידו לבנות מולדת מחודשת, להגסיה קיבוץ גלויות, להחיות ערכי עה, ליצור סגנון ואורת חיה, לחדח תרבות רוחנית.

ברור, כי פעולה תרבותית אינה תעמולה,

אינה מניעה הסעלוח למעה קלה, כי איה פעולה חינוכית בקרב המבוגרים במובן הרחב ביותר של המושג ועליה מוסל להכסיר איה אדה למען הכלל הבונה את ארצו ואת חדיו. פעולה חרבותית-חינוכית זו דורשת כצעד ראסון הפצת הסכלה לעה. הסכלה לעה פלרוחה: לרכוח את החדח והבא מבחוץ ולמזג אותה עה הקניניה העצמיליה של האדה לרכוח עצמי. עליח להח חוכן ולהקנות ידיעות, אבל מטרחה היא לעשות את החומר לאלמנט

13.3.1956

סקירה על המדור להסתלמות.

מ. ראט:

רוחני פורה; מהפקידה לעזור בהעמקת החרייה הרוחנייה ולמנוע הסתלמות הסתירות.

העובדה, כי אלפי גבריה ונשות, מצל הסכנות וברובה בגיל 30 - 20 חנה נהרית למכונות להסתלמות ומחלמיה חכה ללימוד הגון מוכיחה, כי חלק ניכר שלה צריך הואף להסכלה, להרחבת האופק, להסתלמות ולהעמקת היחס לתרבות.

והרי הסקירה על פעולות המדור להסתלמות במסוד החינוך והתרבות (א) המכונה להסתלמות ולטיפוח הלחן בתל-אביב, בלונדון ובחיפה ובחיפה האוניברסיטאות עממיות, בחיתוף פעולה עם המרכז להסכלת העם של האוניברסיטה העברית.

במכון בתל-אביב נלמדיה 30 וכמה מקצועות לימודייה ב-40 קורסיה ברמה אוניברסיטאית. בירושלמה ובחיפה 20 מקצועות. לכל מקצוע אנו מקדיייה 60 שעות הרצאה בחנה (בקורסיה הנמתייה להוראת שפות זרות אף 120 שעה בסנה).

השומעיה, הם רובם ככולה בעלי הסכלה חינוכית, 10% בעלי הסכלה גבוהה-ויק-8% - 6% בעלי הסכלה אוטודידקסית או עמית, בעלי מקצועות חונייה (34 במסד).

בסך-הכל לומדייה בכל הקורסיה של סלוחת המכונות בחני המסטריות - בחורף דבקיץ - כ-6000 אייה ואסה בעיקר-בגדל 30 - 18, אך בחלקה אף בגיל יותר לבוגר. 80 המרציה הם בחלקה מורי האוניברסיטה העברית בירושלמה, מרן ויצמן ברחובות, הסכניון בחיפה, המכון האוניברסיטאי בתל-אביב ויחרח מרציה מעוליה ומומחיה, אייה במקצוע.

במכונות 8 - 6 מדוריה: (1) לטיפוח הלחן - בו לומדייה: דקדוק יסודי ומדעי, תחביר, תיודותי לחון, תיקוני טגיאות וטעויות, תורת החיבור, ניסוח וסגנון, תורת הסגנון ותולדותיו, ארמית המקרא, תולדות הלחון העברית ועברית כספת נואה. לכל אחד מעשרת המקצועות האלה במדור זה אנו מקדיייה 2 שעות בחבוע, חתן 60 שעות בחנה.

(2) מדור ללימודי היהודים - בו לומדייה: הנ"ך, פרשנות המקרא, תלמוד ואגדה, פילוסופיה יהודית, היסטוריה ישראלית, ידיעת הארץ (עם פנס-סקס), ארץ-אולוגיה של ארץ-ישראל, ספרות עברית חדשה והמחפס העברי. גי כאן 60 שעות בחנה לכל מקצוע.

(3) מדור למדעי הרצח הכללייה - בו לומדייה: תורת הספרות, תולדות הספרות הכללית, פסיכולוגיה, היגיינה רוחנית, פסיכולוגיה של הייל, היסטוריה כללית, פילוסופיה כללית וארכיאולוגיה.

(4) מדור לאמנות - בו לומדייה: תולדות הציור והפיסול (עם פנס-סקס), תולדות המוסיקה עם הרגמות, תורת המוסיקה וסולפג', מוסיקה ישראלית ותולדות התיאטרון.

(5) מדור למדעי החברה - בו לומדייה: כלכלה מדנית, כלכלית ישראל, כלכלת המזרח התיכון, סוציאולוגיה כללית, סוציאולוגיה של העם היהודי, תורת המדינה והאזרחות,

מ. ראש:

סטטיסטיקה, מרפס בינלאומי, מדיניות עולמית וישראלית.

(6) מדור למינהל ציבורי ושלטון מקומי.

(7) מדור למדעי הטבע והמתימטיקה -
בו לומדים: פיזיקה, ביופיזיקה, כימיה אורגנית ואנאורגנית,
ביאולוגיה כללית, בוטניקה, זואולוגיה, תורת החקלאות,
מתימטיקה תיכונית וגבוהה.

(8) מדור לספות לועזיות = בו לומדים:
קורסים לאנגלית וצרפתית למתחילים, מתקדמים ומסחלמים. גם קורס
גבוה ליוזעז אנגלית וקורס לספות אנגלית באנגלית במכון בתל-
אביב קיימים כל שמונת המדורים במלואם. בירושלים - קיימים
רק 6 מדורים, אין סה מדעי הטבע ומינהל ציבורי. בחיפה מסונף
למכון בית-הספר הגבוה למדעי הרוח והחברה. השומעים הכבית-הספר
הגבוה הזה הם בוגרי בתי-ספר תיכוניים ולומדים בשעות הערב 3
שעות רצופות, 16 שעות בחלופה בכל שנתה לפי מודל האוניברסיטה
העברית, הסניפון ומומחית ומיניה. הם עומדים לבחינות בסוף כל
סמסטר. לאחר סיום שניה הם יוכלו לעמוד לבחינות ב. א. ו.
באוניברסיטה או להמשיך בתלמידי החנה הכללית באוניברסיטה. ואילו
מבנהו של המלן הוא כמבנהו של המכון בתל-אביב וכמה מקצועות
נלמדים במחוזות לפני המוסדות.

מתלומדי הלומדים אנו מכחי 90% של
ההוצאה בתל-אביב, 60% = בירושלים, 70% = בחיפה.
השומעים הלומדים 3 מקצועות ויותר וכן הממחייה בחנה השניה או
החליטה מקבלים הנחה למיעור של 20%, חיילים ומטריה - 30%.
בקה סיה לספות לועזיות אין הנחה ושכר הלימוד בהם גבוה ב-50%
ביחס לקורסים האחרים, מחוץ מספר הלומדים בכל שנתה מוגבל דאין
אנו רוצים להפסיד על קורסים אלה, כי אלה הפך, יש לנו מהח
רווח ניכר, הממח לכיסוי הגרעון של הקורסים העיוניים, אשר
מספר תלמידיהם אינו גדול.

המכונים בתל-אביב ובירושלים הם ממסלתיים
ללא דיווח פעולה עם העיריות ואילו המכון ובית-הספר הגבוה בחיפה
מחזיקים לעיריה ולמדור להחלמות שניהם נוהלים בכיסוי הגרעון.
כדאי לאן לצרף את היחסים הטובים ואת התיאור המלא בין הני
הגורמים במסך כל החניה של פעולה מחוץ תפת בכל הסטחיה של חינוך
מבוגרים. בחיפה בנתה העיריה לפני סיום שניה בית גדול ונאח
בזביל המכון ויתר המוסדות להחלמת העם, והוא "בית ארדסטיון".
בתל-אביב לא רק שאין לנו בית מחלנו, אלא המכון מפוצל ב-5
מקומות הוראה - דבר העולה בכסף רב והנאים קטנים; כי אין לנו
מעבדות מחלנד, אין לנו אף להלכה הנהלה במקומות, והפיצול הזה
גורם לקשיים טכניים ומינהליים וסבל ירב לענהל המכון ולשומעים.
בירושלים אנו מלמדים בג'מנסיה רחביה ומסלמים סכר דירה גבוה
וב"סרה-סנטה" ללא חלום.

בדצמבר 1955 נפתח המכון להחלמות
בבאר-הטבע ובו נלמדים 11 מקצועות מפי 10 מרצים מירושלים ואחד
מקומי. 240 מחוסי באר-הטבע והסביבה זמהקייבוציה הסמוכה,
רובה ככולה בעלי השכלה תיכונית לומדים בהתמדה. העיריה סייעה
בהרבה בכיסוד המכון והעמידה לרשותו את אוליה הספרייה, אך אין
ביכולתה להשתתף בכיסוד הגרעון. גם מועצת הפועלים במקום מסייעת
בהרבה. הלומדים מחלמים סכר לימוד, אך הגרעון הוא ניכר, מחוץ
סכל המרצים באים מירושלים ומלבד סכרה, עלינו לכסות את הוצאות

מ. ראט:

הנסיעה והאס"ל שלה. המדור להסתלמות והמרכז לתרבות של הסדרות
העובדים נוספים בכיסוי הגרעון.

המרכז להסכלה לער של האוניברסיטה מסתף
פעולתו בכל 4 המכוניות ובבית-הספר הגבוה בחיפה, לא בחסתתפות
כספית, אלא בתכנון ובעזרה להצגת מרציה. בלאר-חבע הקדיה מנהלן
הדוקטור פרודנברג הרבה מזמנו וממצו לפתיחת המכון.

אמרת, כי המכוניות להסתלמות מהווים
אוניברסיטאות עם מילות. אוניברסיטה עממית א"נה דומה לאוניברסיטה
ממס, העיקר פעולתה היא בסמינריוניות המידעית ולמחקר. המכון
להסתלמות רוצה רק לאפשר לחומעיו לחדש את ידיעותיהם ולהסלימן,
להרחיב ולהעמיק את הסכלתם העברית והכללית.

מתוך הפקידו זה הוא מחרת ג"ח את
המומחה המקצועי הרוצה להוסיף על ידיעותיו החד-צדדיות עוד
הסכלה אוניברסלית, ולחוגגה הרחביה של הציבור אחר להחיסוד
ג"ח ידיעה מומחית וג"ח הסכלה עברית ואוניברסלית במידה שהיא למעלה
מבינוניות. מאידך גיסא מהווים המכוניות בעריה הגדולות והסמינריוניות
שלנו בערי הסדה ובמוסבלת בימה ומקום פעולה חינוכית ותרבותית
לצור הצעיר של המלוודים באוניברסיטה העברית ובמכון ולצמן - בוד
יתמחו כמוריה ומרציה ברביה מענפי מדע סונייה.

ג"ח בבית-הספר הגבוה לפועלים בתל-אביב
מסעי המרכז לתרבות של ההסתדרות אנו מסתפיה פעולה.

בבית-הספר הזה לומדים 500 - 400 איס
ואחז 14 - 12 מקצועות. מבנהו דומה לזה של המכון להסתלמות. אולם
מגמתו של בית-הספר והחיסוד היא יותר אינטנסיבית מאשר במכון
להסתלמות. אך יש לו ודות, כי לגבד כמה מקצועות יש כאן מורה
כפילות. ג"ח בבית-ספר זה אנו מכסיה חלק מהגרעון. סכר הלימוד
הוא כמו במכון להסתלמות.

המרכז להסכלה הער של האוניברסיטה
מסתתף ג"ח במוסד זה בתכנון ובסיפוק מרציה.

מבנה אחר לגמרי יש לבית-הספר הגבוה
למדעי החברה, אשר ג"ח הוא מסותף לחלוטת הצורמיה חנ"ל. מבנהו
אקדמאי, חיסתו - אינטנסיבית, הלימודים בו נמסכים 3 סנייה
רצופות, 16 קעות בחבוע. כל המרציה הם מהאוניברסיטה העברית
המיוצגת בהנהלה על-ידי מדריך מיוחד, הלוודים נבחרים בסוף כל
סמסטר והוסכה, כי אלה סירצו יוכלו להסתיך באוניברסיטה אחרי
הגמר, בתלמידים של הסנה הסליהית. כיום לומדים בו 120 חומעיה
ב-3 כיתהות. תכליתו של מוסד זה היא להכחיר חבר אנסי מקצוע חיסמסו
כמנהלים ועובדים אחראיה במוסדות מסקיה. תכנית ההוראה הותאמה
לתכנית הסנתיה הראסונות של האוניברסיטה להסגת תואר
בי. אי.

התלמידים מסלמיה סכר לימוד והגרעון -
כאינו גדול ביחס - מתכסה מהקצבת המדור להסתלמות והמרכז
לתרבות של ההסתדרות.

הסמינריון-למדריכים בידיעה הארץ וביה-
הספר הגבוה לידיעה הארץ על-ידי אבילות - זה הם סנייה סאנו

13.3.1956

סקירה על המדור להחלמות.

מ. ראט:

מקדוניה בשיתוף עם המרכז לתרבות של ההסתדרות וזאת המרכז להחכלת העם של האוניברסיטה סמינריון למדליכי בידועת הארץ עם פנומיה. 30-25 מדריכי ומוריה מכל פינות הארץ מסתתפיה בסמינריון זה הקימה פעמיה לחנה, בקיץ בילמי החומשה ובחורף בימי החלוצה - בסך-הכל 30 יום ובהם 300 שעות לימוד עיוני וסיוליה, מחוץ מגמה לספק ידיעות יסוד בענפיה ומקצועות עיקריה הקטרויה בהלרת הארץ, ולהקנות הרגליה וחיטות פעולה בהם לומדיה ומקניה ידיעות אלה ומחריציה חיבה למולדת - הלכה למעשה. ידוע מה גדול המחזור במרציה ומדריציה לידועת הארץ. גומרי סמינריון זה מרביציה תורת בעיקר ביסוביה וגם בעריה ובמוסבות.

באדר תשי"ד נפתח בתל-אביב המכון לידיעת הארץ על-ידי חיה אבשלום ז"ל, גם הוא בשיתוף עם המרכזים של הסתדרות העובדיה ושל האוניברסיטה. במסגרתו כלול-הסמינריון אשר עליו דיברתי קודם לכן ונוסף לכך נפתח לפני שנתיים ב-17.12.53. הקורס הגבוה, הלת-סנת' לדיעת הארץ ובו לומדיה כ-500 שעות לחנה. ליד המכון קיימת מכינה קבועה, המכטירה מוריה ומדריכיה בעיר ובכפר לכניסה לקורס הגבוה.

הלימודיה מתנהלית בריכוזיה של סופי שבוע: מיום ה' אחר הצהריה ועד למוצאי שבת. הינה הראשונה מוקדמת כולה לזיאוגרפיה פיסית, כולל שבע, גיאוגרפיה היסטורית, כלכלית ומדינית של ארץ-ישראל.

צורה זו של ריכוז הלימודיה סבליב נוחה כדלל ומצמצמה באחד מאפשרת למעו נלניה ללמוד במכון חנה אחת בלבד, אח ברצונה להחלתי רק בענף-מסוייה של ידיעת הארץ. סידור זה גם מאפשר קליטת תלמידיה חדשים מדי-חנה, כאשר לימודי כל חנה מהוויה חטיבה בלני עצמה. שנת הלימודיה מסתכמת ב-57 ימים, בסך-הכל - 540 שעות לימוד, מזה 16 שעות הוקדמו להרצאות ומיוחדת ו-124 - לסו ריה. תכנית הלימודיה כוללת גם מקצועות חימלסויה, פיגון, סופוצרפיה, לימוד חספה הערבית, חימוד לפנסיה-סח ומכוונות הסרטה סונות. ב-15 סיווריה וסיוליה תוך 15 יום עברו התלמידיה בחנה הראשונה 140 קילומטר ברגל ו-1940 קילומטר בנסיעה. שנת הלימודיה החניה מוקדמת כולה להיסטוריה ולארכיאולוגיה של הארץ, תוך חימת לב מיוחדת להקניית ידיעות חימוסיות והרגלי עבודה כגון, סקר, יכולת לעבוד בחפירה וכיוצא בזה ולהתמצאות בחקר חרידי העבר. כראשית שנת הלימודיה הסניה נערכו בחינות בחומר הלימודי של הינה הראשונה.

בשתי הכיתות-לומדיה 80 תלמידיה קבועים, מהם מוריה ומדליכי נוער, מדליכי עוליה, אנמי צבא, אנמי חלגיה, מנהלי בתי-נכות חקלאיה ונהגיה לובאו מ-26 מקומות יקובל מחולתה בצפון ועד באר-שבע בדרום. וזאת הודות לאגון הלימודיה בצורת ריכוזי סוף שבוע.

הדוקטור ד. עמירן, מנהל המחלקה לגיאוגרפיה-של האוניברסיטה העברית, צקבע על-ידה כנציגה האקדמאי בכל הענייניה הנוגעים לתכניות הלימודיה של הקורס ודרכי ביצועה.

המימון הוא גם כאן לפי חיסתנו: כמחציתו של התקציב מחספה על-ידי חבר לימוד זאת הגרעון מכסיה המדור להחלמות והמרכז לתרבות של ההסתדרות.

הפיקוח על ביצוע תכנית הלימודיה הוא בידי המרכז להחכלת עם של האוניברסיטה.

מ. ראש:

ב. היעורר קיץ או נובמברסטיאזיה - בחיפה, בנתניה, ברמת-גן, באדרה, בחדר-רמתיים, ברמת-השרון, בחולון, באבן-יהודה, ברחובות, בכפר-סבא, בפרדס-חנה, בארצליה, ברעננה ובגבעתיים. אנו מקיימים בחיתוף עם הרשויות המקומיות לקיץ, קימי הפגרה באוניברסיטה העברית היעורר אוניברסיטאית מרכזי. כל מרצה - פרופסורית ומרצה מהאוניברסיטה, ממכון ויצמן ברחובות ומרצית מדמחיה ומעוליה אחרים - נותן 12 שעות הרצאה במסך שבוע אחד, יומיים 2 שעות בערב, על נושא מדעי אחד מסחרי מדעי הרוח, החברה והטבע. בחיפה, במסך 6 שעות, ביתר-המקומות 4 - 2 שעות. בסך-הכל מדמחיה כ-7000 אלה ונחש כ-200 הרצאות, 400 שעות מפי סלומים וכמה מרצות. אנו מאכסנים את המרצה באכסניה נאה ומסלמיה לו סכר הרצאה, וכך הוא נהנה במסך היום מתופחתו ובערב הוא מרביץ תורה.

היומעים מכילה בתסלומיה את מחצית ההוצאות ואת הגרעון מכסה המדור להסתלמות והרשות המקומית חלק כחלק.

ג. הסמינריונים להסתלמות בערי הסדה ובמולכות - בחיתוף עם הרשויות המקומיות, באותה המקומות קמניתי לעיל, וכך גם ברמות-החביות, בנימיצה, בראשון-לציון ובלוד אנד מקיימים סמינריונים, בהם נלמדים 2 - 4 מקצועות במסך כמה חדשים בחורף ובאביב. בסך-הכל לומדים בהם רק"כ-700 מבוגריה. סכר הלימוד הוא נמוך בהרבה מאשר במכונייה להסתלמות, וזה לפי רצון הרשויות המקומיות הטוענות, כי אי-אפשר להציג יותר מאת הנוסחים, אף לאינני גורם חיטה זו. הגרעון הוא די גדול, הולמות המקומיות טוענות שמצבן הכספי הוא בכל דע וקשה לקבל מקופתן את חלקן בקריעת ים סוף, ולרוב אין להן רכז חיטפל למקום במסירות בהכנות, בסידוריה ובביצוע התכנית. גם המדור להסתלמות המקבל רק הקצבה זעומה מאת האוצר, אינו יכול להפריח-הרבה מתקציבו לסמינריונים אלה, ובכל זאת לא הוצאנו את כל הסכום המיועד לכך, מפני חוסר כוח אדם במקומות.

אם הרשויות המקומיות בערי הסדה ומולכות יקבלו את הצעתי, למנות רכז מיוחד לתרבות, לחינוך מבוגריה, כפי שייחדתי את הדיבור על כך בחלק הראשון של הרצאתי, אזי נוכל להכפיל את הפעולה פי כמה ולהפריח גם מבחינת האיכות.

ד. אנו מקיימים בחיתוף עם המרכז לתרבות של ההסתדרות סמינריון למדריכים בחוגי-התנ"ך - בפעמיה של בית פעילי ההסתדרות ממתפיה בלימודיה כמה עשרות מדריכים במסך 10 ימים, מן הבדקר ועד הערב לינומעים תורה מפי לומחיה וחוקריה אוניברסיטאית ומרצות מעוליה אחרים. אנו גם ממתפיה בתכנון ומימון שבוע התנ"ך ב-40 מקומות בארץ ובכינוסיה אזוריה עם ימי עיון בתנ"ך בחיתוף עם החברה לחקר התנ"ך.

ה. יימי-עיון ולימוד בהתייחסות העובדת בחיתוף עם המרכז לתרבות של ההסתדרות אנו עורכים למי עיון-וסבתות לימוד ביסודיה, כל פעולה היא בת 3 - 4 הרצאות עם הרגילות סמינריונים על נושאים סונים.

פעולה זו מקיימנו מספר שנים בחיתוף עם הסתדרות העובדים והפועל המזרחי ואשר לחיבותה היא לעין ערוך, היתה מבורכת ורבת תועלת. אך מזה שלוש שנים ירדה פלאיה, מסיבות אובייקטיביות סונות, היינו, חוסר במרצות הרוצות לנסוע ליחוביה מרוחקים ולהקדיש יממה או יומיה וכך חוסר בתיאור מצד יוזמי הפעולה ומבצעה מזה, ולצד אנחיה-המקום - מזה. ועל כולה, מחוסר כספיה למען העסקת רכזיה מיוחדים באזוריה, אך גם בגלל נסיגה מצד הסתדרות העובדים בסטת זה.

13.3.1956

סקירה על המדור להחלטות.

מ . ראש :

אמנת המרכז לתרבות ולהסתדרות העובדים וכן מינהל ההסברה של משרד החינוך והתרבות מולחיה מרציה ומסבירה למקומות סוגיה של ההתייחסות העובדת, אך חליחות זו לחצה קלה אינה מייחסת את הבעיה ואינה עונה לצורך של חינוך מבוגרים בליטוביה. חיסתנו היא להטב את חבתות העיון על נוחא אחד במסך חעות אחרות בליל חבת ובסבת בהסתתפותו של מצה מומחה, תוך מתן אפשרות של סיחה קקיפה על אותו נוחא עה קהלחומעיה.

כן יח צורך בחידוש הסמינריוניא הסלחיה, שהיו מקיזימיה בייסוביה למסך החדלח בהם פנוייה המתיוסביה יותר לעבודה תרבותית. הצלחיה הרותנייה למוסב ובקיבוץ חזקיה ביותר ומתפקידנו לספק לפתח ולהעסיק אותה, לזיין אה הפועל בכלל בנסק רוחני, להריח את האכלתו לא על-ידי פעולה מקדיה, לפורדיה, אכסטנסיה, אופקיה, לרוחב אלא על-ידי פעולה חוטתיה, אינטנסיה, מאונכה ולעומק.

לחם הרחבא הפעולה בכל היסוביה וביחוד בצפון דבנגב אנו מתכנניה עכסו תכניה להקיה בסיתוף עה הסתדרות העובדיה ועה האוניברסיטה מרכז תרבות לבאר-שבע, באהלן ובנהריה, עה רכזיה וטיוטריים לפי ההצעה המפורטת שהגסנו לסר החינוך והתרבות. ההסתדרות כבר החליטה להקציב למטרה זו 10.000 ל"י לחנת הקציב הבאה, ואה נקבל גה מאת האוצר סכום כזה - נוכל להגסיה תכניה זו ולהכפיל את הפעולה החשובה הזאת פי כמה, הנסיון בבאר-שבע הוכיח מה גדול חם הצמאון לתרבות ולהסכלה.

כאן המקום ליוחד את הדיבור על

החלבטיוותינו ומאבקנו על החוסר במרציה ברמה אקדמאית.

מורליה רביה מהאוניברסיטה העברית, מהטכניון וממכון ויצמן ברחובות שהיו הולכיה אל העה בקיבוציה ובליטוביה להרביץ בלחורה ודעה, הסחלקו בזמן האחרון מהעבודה הזו, מהם נפסדו, אחריה הזדקנו, כמה מבין המלומדיה הצעיריה יוצאיה בכל חנה לחוץ-לארץ לחנה או חנתייה; המסכולה הזעומה באוניברסיטה מאלצו את מוריה לעסוק בכל מיני עבודות נוספות; ברדיו, בהרצאות בודדות במועדוניה ואיגודיה המסלמיה פי חלוצה ויותר מאשר המכוץ הממסלחיה הקסור לתערוף צנוע, באנציקלופדיה וכיוצא בהם ואין חם מתפניה להרצות אצלנו וניחוד לצאת ליטוביה מרוחקיה.

גה כמה מרציה מעוליה חלא לבין המסדרות

האקדמאיה מוקיריה רגלח מהמכוניה להסתלמות ומהילטוביה, מרוע המועצות הפועליה במקומות ואף כמה דסוריה לקומיידת מסלמות להח 30 - 25 ל"י בעד הרצאה 5ת חעה אחת ומסיעות אותה בלוניה הלונך וחזור, ואילו אנו מסלמיה רק 12 ל"י בעד חתי חעות ומסכות זה אנו מנכיה עוד מס הכנסה.

הקומי החני המכביד עלינו והמאיט' את

קצב פעולתנו בערי חדה, במוסבות ובאזורים ההתייחסות העובדת הוא כפי הכבר אמרתי, חוסר ברכזיה מקומיה. הדכו המקומי הוא הקובע במידה מרובה את הצלחת הפעולה התרבותית. אה אין רכוז במקום או באיזור, איננו יכו ליה מכאן לצע את הפעולה בהצלחה. הרכז צריך להיות בעל חופעה ציבוריה במקום, בהופעתו, במשענן התרבותי, בידיעתו את העניניה, במסירותו לתפקידו ובהתמתו חלויה הצלחת המפעל.

אך ברוב המקומות אין הרעות המקומיה

מחורה חליבות לפעו לה התרבותית עד כדי כך ואינה ממנה רכוז ולנו אין אפשרות הקציביה לכך.

13.3.1956

סקירה על המדור להחלמות.

מ. ראט:

אמרתי כבר, כי חינוך מבוגרים זהו מקצוע הדורש ידיעה, התמחות וניסיון. ולא די בזה, אף מטילים על איזה פקיד נמוך את תפקיד הרכז כתוספת לתפקידיו האחרים. יפה עשה בית-הספר לחינוך-סליד האוניברסיטה שהקיה מחלקה מיוחדת להחכלת מבוגרים, כי אנו חסרי עד יין-שכבה נבחרת ומצויינת כהלכה של מדינת ישראל למבוגרים ועוסקיה בצרכי תרבות.

ו. הסתלמות ברמה תיכונית - א

מעולתנו מכוונת בעיקר להחלמות ברמה על-תיכונית, כהרש"ט בפני האפתחות לונטיניא בחכבות המטכיליה למחצה, הרי בכל זאת "חדרנו" גה לחכלה הבינונית מבחינה אינטלקטואלית. יסדנו בחינוך על רחוקות מקומיות כמה בתי-ספר ערב תיכוניים למבוגרים, בהם מתלמדי אנשים בגיל 30 - 18 לגמרו בית-ספר יסודי או אף-כיהדת אחדות בבית-ספר תיכוני, במסגרת ההחכלה התיכונית, בחלקה לסת הכנה לבחינות בגרות ובחלקה - בלי מגמה זו. בתי-ספר אלה בנתניה, ברמת-גן-לציון, בהרצליה ובכפר-סבא עומדי תחת פיקוחנו ואנו מסתפדי במחצית הגרעון. אנו מוכני להכפיל את מספרם פי כמה, אם רחוקות מקומיות אחרות יתנו ידן לכך.

ז. מפעלי ספרות לעם - בחינוך עם המרכז

להחכלת עם של האוניברסיטה והמרכז לתרבות של ההסתדרות יסדנו קרן למפעלי ספרות לעם. הספר הראשון שהוצאנו בעזרת מוסד בילאיק הוא "כלל ישראל", פרקיה בסוציאולוגיה של העם היהודי בעריכת הפרופסור דינור, דוקטור טרסקובר ויעקב לסצ'ינסקי. נמסר לדפוס ספרו-של דוקטור איוזנסאט: ספר המקורות בסוציאולוגיה כללית; כן גם מבוא לסוציאולוגיה כללית.

ח. הכנה נמצאית הספרים: מסגרת לביאולוגיה

כללית מאת פרופסור בנימין ספירא; מבוא להיסטוריה כללית מאת דוקטור זיוץ פרקי מבוא לתרבות הקלאסית מאת דוקטור וירטובסקי; תפיסה החייה של חכמי התלמוד מאת דוקטור א. אורבאך; אוצרות הטבע וקיום האנושות מאת פרופסור באקי; הפובליציסטיקה העברית בחקופת ההחכלה מאת דוקטור בריימן; פסיכופיסיולוגיה מאת פרופסור יעציהו ליבוביץ.

ט. מסגרת החינוך והתרבות מסתתף בסך של

3000 ל"י לחנה, וכן האוניברסיטה והמרכז לתרבות של ההסתדרות ב-3000 ל"י כל אחד. לצערי, לא הוכנסו חלנה הסכומים הזה בתקציב מחדד החינוך והתרבות מחיבה בלתי תלויה בו.

י. המשימה גדולה, הצרכים רובים

והאמצעים הכספיים מועטים. מחדד החינוך והתרבות מקציב פחות מאחוז אחד מתלצימ'לתרבות. גם הרשויות המקומיות אינן מקציבות די הצורך לצרכי תרבות.

יא. כל הפעולות הנ"ל עולות בסך 140.000 ל"י

לחנה. האוצר הקציב למדור להחלמות לחנה התקציב הסוטפה סך של 20.000 ל"י, ותמאר לסך של 120.000 ל"י מתכסה בעיקר מתשלומי הלומדיה וכן מההקצבות של הסתדרות העובדיה והרחוקות המקומיות. כל המנגנון של המדור להחלמות הוא בן 5,5 עובדיה, היינו, מזכיר המכון בתל-אביב, מזכיר המכון בירושלמיה, הרכז הארצי המחמ"א כמנהל חובלנות, פקידה אחת במדור וכתבנית חלקית, ואני עבדכם המחמ"א כיום כמנהל המדור ובערב - מנהל המכון בתל-אביב ולעתים קרובות כמפקח בשריה ובמוחבות. דולמי, כי-דסאי אני לומר שהמחלמה שהוסקעה והמאמץ שנעשה במסך 8-החנייה הכיאה ליכול. איני מאמין שבכוח אדם ובאמצעים כה זעומים נעשה אי-פעם יותר בכמות ובאיכות מאשר פעל המדור להחלמות. גדולה זכותם של חניי החינוך: ההסתדרות והאוניברסיטה.

13.3.1956

חאלות חברי הוועדה
בסדר להרצאות.

ג. שאלות חברי הוועדה בסדר להרצאות הנ"ל:

ו. רפאל:

האם התכנית למזג את מינהל הסברה
עם המחלקה להנחלת הלשון עדיין קיימת?

ח. אבירור:

למסדר החינוך והתרבות יחידות
יחידות חונות: מחלקות ומדוריות.
המחלקות והמדורים כפופים לסגן מנהל כללי זה או אחר. עם העברת
מינהל הסברה ממסדר ראש הממחלה למסדר החינוך והתרבות עבר גם
מר תמר שהוא הממונה על מינהל הסברה ולסמכותו העברנו את היחידות
האלה. בכלל, קיום תיאור בכל הפולות הללו ובמקום קודם היה
נועץ מר שקד, מנהל המחלקה להנחלת הלשון, עם המנהל
הכללי, עתה הוא נועץ עם מר תמר.

י. רפאל:

יש לי רוסה יחסנה כפילות, ולכן
נחונה דאגתי.

מ. אבירור:

יסנו תיאור בכל הפעולות הנעשות במסדר.

א. חלמי:

מדוע קוצץ תקציב המחלקה להנחלת הלשון
בכך של 100.000 ל"י? האם יש בכך

איזו תועלת או סיבה?

אחד להחכמה למבוגרים - האם יסנה
חכמה לחמוך בהחכמה למבוגרים במסגרות אחרות? למשל, הסמינריון
בגבעת הברכה, "אחד אליו באים אנשים מהעליה החדשה החיים במסגרת
מסוימת וזה הם לומדים עברית, הנחלת מסק קיבוץ ועוד. באיזה
מידה יסנה המיכה בהחלטות זן הנעשות באותה רוח כמו החוגים האחרים,
אלא במסגרות צורת החיים מחייבות משהו זן. עד עתה הם לא קיבלו
כל המיכה, האם יסנה איזו סחיה חכמה בזו?

בהרצאה על הנחלת הלשון נאמר, כי
27 קיבוצים נהנים מכך, באיזה צורה הם מהנים ומשתלבים בלימוד זה?

ר. הקשין:

דובר כאן על פש לת הנחלת הלשון בקרב
העולים החדשים. אבל ציבור לא קטן
מן הישוב הוותיק לוקה בתוסר ידיעת השפה - האם נעשית איזו סחיה
פעו לה בקשר למבוגרים אלה?

הי"ר ס. פרסיץ:

הייתי מזועזעת מהדיס-פרופורציה
כי מצד אחד - עמיה גדולה, מאמצים
גדולים, הענות, נ"א אה בעול חל הדרות וכתובת; ומהצד האחר -
רצון לעמיה גדולה ותקציבים ענקיים לאינה עומדים בחוץ פרופורציה
לגבו כל אותה העבודה הנעשית בחנו המסדרים האלה, אחד בלי ספק
יכולים להסתלב דפה בכל הפעולה הזו. על-ידי לוב והיא אחת-אסדר
היא באחת האמצעים היחידים להבוא לידי העמקת המפעלים האלה
ולקמץ בסכומים דרומים להעמקתם של סחיות אלה.

13.3.1956

האלות חברי הוועדה בקשר להוצאות.

היו"ר ח. פרחיץ:

יתכן ואיננו מבינה בענייני אלה. אלה אנו רואים, כי מצד אחד - מקצתה במפעל ההחלמות להכבות עם רחבות מאד, ובעיקר, מי העוקב במסך 8 סניח אחרי מפעל זה, ולי היתה הזכות לראות את החילתו של המפעל-כיושב-ראש המוסד ללסון העברית, הרי בסכום של 20.000 ל"י מפעיליה עוד 120.000 ל"י - דבר זה מראה שישנה התענינות בכך; ולמצד האחר - נותניה לצובר עוד-סכום של 500.000 ל"י בערך לדבריה האיננו רואה כיצד מפעיליה אותה, אולי יגידו לי כיצד עושים זאת?

דיבר כאן הר החינוך והתרבות על מנהל ההסברה, מה היתה כוונתו בכך. הוא אמר דבריה פשוטה היוצאות מן הלב והנכנסיה ללב וכיצד הוא מתאר את החינוך למבוגרים ולאחבת מולדת. אזי אני הוואלה עצמי, על מה ידברו עם אותה האנשים, אם לא על אותה הדבריה היוצאות מן הלב והנכנסיה ללב והחל מוכרת לעשות פעולות האינן מתקבלות אף על דעתו ובלבד לעורר את האנשים לפעולה. מדוע הוא צריך להביא לחופעות כאלה צריך להביא אנשים הנ"ל מוקדה ומ חרף? ושובת נציגי המשרד לשאלות חברי הוועדה בקשר לסקירות שנשמעו:

מ. א בידור:

חברת-הכנסת תלמי האלה מדוע יחנו קימוץ במחלקה להנחלת הלסון. אין קימוץ, ונהפוך הוא הדבר, זה קצת עליה, אלא בכנתה כספיה העברה חיו כאן סכומים מסויימים להנחלת הלסון ועתה זה איננו מופיע. יש לראות את התקציב בלי מבצע זה, כי למבצע עצמו היה תקציב, וזאת אפשר לראות מהסעיפים החוננים.

כן האלה חברת-הכנסת תלמי בקשר להמיכה לגופיה חונניה המארגניה סמיוניוניה - בדרך כלל המסדר אינו מחפס לקוחות כדי לתת להם המיכה. אולם, לזידיעתכם, זה לא פנו אלינו. אם הובר יובא בפנינו, אני חושב חלף אז נדחה זאת. מדוע? בדרך כלל נעזית בארץ פעולה ענפה מאד בקשר לתרבות מבוגרים בצורות חוננות, הרבה יותר מאשר מסדף החינוך והתרבות יכול לעזור בזח-מסויינה כספית. אנו מחתללים לתת מהתקציב המצומצם שלנו לאו תח-המפעלית - אשר יחנה פניה אין להם גואל אחר, וגם הם אנו מחתללים לעורר גורמים אחרים. לכנתרתיב, אולי נוכל להרתיב גם את הפעולה הקטנה הזו.

אני מבין, כי לחאלותיה של חבת-הכנסת טרטיץ-החינה החובות בכנסת. או לה היא הזכירה בדבריה סלוחט מוחגיה: דים-פרופורציה, אפשר לקמץ ולחסוך יותר זיט מוקדה ומאוחר. הרי בענין חדים-פרופורציה בין תקציב המחלקה להנחלת הלסון והמדור להסתלמות לבין מינהל ההסברה והאלת החסכון ותקימוץ - הרי כולנו רואים שאין תקציבית האלה מספיקים. נוסף לכך, לדעתי, קשה לתכית חכאן יסנה דים-פרופורציה או שאין דים-פרופורציה מפני שאין אלה ענייני חונניה. וכאן אין לקבוע מוקדה ומאוחר אילו היה לנו זמן. אבל בפנינו יסנה מי מה הלא היתה וא ננה לסוח מד נה סכאן אליה בבת אחת מאות אלפי אנשים ה ביה מן היחוב הווחיק ואינה יודעית אתה דבריה ואנו מוכרחים לתקוף את הכל בכל החזיתות. מה מעזות מינהל ההסברה, הרי בחנה פניה דא פן לא רצוי הנחכה עד אשר האנשים ילמדו קרוא וכתוב. יתכן ולחניה אמדות אנו צריכים ללכת בדרך בידור על-ידי הבאת דקדניות טובות; כן ללסו בדרכיה של הנחלת הלסון והסתלמות למבוגרים הזקוקים ללמוד של אזרחות במובן הטוב - כל ה"אין בה מוקדה ומאוחר ואין דים-פרופורציה, והלוואי ויגדלו האמצעים. לא תהיה כאן כל כפילות והלוואי וגרמיה לא רק ממחלחיות יכנסו למסגרת - אנו חותרים לכך ונקווה שמבחינה זו לא יהיה בזבוז.

תשובה נציגי המהדר לסאלות חברי הוועדה בקשר לסקירות שנמשעו.

ד. קודם:

מהי הפעולה שלנו בתחום הקיבוצים - כפי שכבר אמר המנהל הכללי, הרי דאגתנו נתונה לאלמנטים החלטיים, בעיקר, במובן התרבותי והחברתי. אבל האם אנו מאפשרים גם לקיבוצים להצות מהקיבוצים במסח הנחלת הלסון וההחכלה, הרי יש ואנו מצוידים אותם ומוכנים לתמוך ב-40% מסכום ההוצאה של כל קיבוץ, אבל בתנאי שימלאו אתר החביעות שלנו. אך יסמי קיבוצים רבים המותחיים על זיקה אלינו המחייבת טיפול מסויים ודיווח ולאחר ניכויים מסויים, גם של מס-הכנסה בגבולות של 22,5%, לא נסאר ממנה הרבה.

אנו חולמיה בפעולות המרכז לתרבות של הסדרות העובדיות הכלליות ונאותו חתום נהגים גם הקיבוצים. כמובן שאין הקומץ מחביע אתה ארי. פנו אלינו מהקיבוץ המאוחד בקשר לפעולת הנחלת הלסון; דווקא במקרה זה הודענו, כי אנו מוכנים להענות בגבולות של 40%.

פעו להא חרות סאנו עוסייה-ער הקיבוצים ובקיבוצים היא פעו לח אולפני עבודה. אנו מקיימים אולפנים כאלה ב-10 מקומות כמד: באוהא, העד, עין-החופס, מדות-הודע דל באולפנים אלה עובדיה האנסים מחצית היום ולומדים - מחצית היום במסך 6 חסיה רצופים וזה מספיק הרבה. אנו מוכנים להקיע סכומים כדי לפתח אתה פעולה הזו של אולפני-עבודה ובמידה להמקיים ירצף לשאת בעול - נוכל לעשות זאת. אבל לצערנו, לא בכל המקומות סבה קיימים אולפני עבודה. מראים החבריה הדותיקים נכדנות להקריב תצמה לב ומאמץ מסויים לעוליה החדשים הלומדים בתחומם עברית, דיעת-הארץ, אזרחות, הנ"ך ותמה לזה. על-כל-פניה אנו מצידנו מוכנים לתרוב את הפעולה הזו.

אחר לסאלה בדבר חלקה של הוותיקים בפעולתנו - הזכרתי כבר את ירחי הלימוד בלסון העברית באולפן בנתניה, אחר לזה באים ותיקים הלומדים בתרחי הקיץ. מספר גדול של אנשים עבר את-הירחיה הללו. יש לציון תופעה מעניינת, כי לכיתות שלנו באים עכסו דתיקים. מבצע הנחלת הלסון הביא לתנדבות ועורר את ההתנדבות נרביה לבוא ללמוד. מלבד זה התעמולת המבצע הביא לרגח של צומח בקרב הוותיקים והם מעונינים ללמוד. הסנתונים הבאים ללמוד הם 51 - 50 - 49 לאחר סנתלססו האנסים בתיכון ובעבודה, לאחר שהיליה גדלו, הם החלו מתבוננים באי-דיעת הלסון. לדעתי, יש לציון תופעה זו בברכה.

מ. ראס:

אשר לפעולה בקיבוצים - במסך סניה רבות היתה פעו לה ענפה ורחבה מאד ביהובים הוותיקים וגם הו סיה בחלחוף-עה הסחדרות העובדיות הכלליות ועם העיריות. הפעו לה עם העיריות היתה מבררכת מאד ואחר-כך עבתה למחלקה אחת ואינני יודע מה סיבה. כאן היתה נסיגה מצד המרכז לתרות של הסחדרות - על כך דיברו בכינוס הסנתי בסנה העברה. אולם באמצעות המרכזים החדשים בצפון ובנגב, בנהריות ובאוהלו יש לקיים תיגריה סנתונים שהיו קיימים במאות יסוביות. אנו מוציאים לפעולה זו 2000 ל"י. אולם המרכז לתרות של הסחדרות אינך עומה כאן כפי שהיה עומה וכן היו-גם קסידים אונידיקטיביות. אולם אנו מקנזים העל-ידי הקמת המרכזים החדשים האלה נכניס למעגל זה את היותובים הוותיקים והחדשים. אנו מקווים סלחנה הבאה יגיע תקציבנו לסך של 30.000 ל"י.

היו"ר ח. פרסיץ:
 מאשר להסתנו סידור עבודתה כנ"ל
 ויורבית רק עד יום ד' ולא יום ה'
 כפי שהכננתי את העבודה, הרצו עלינו לחבת הערב עם יושב-ראש ועדת
 הכספיה - כפי שהגנו לעיוה זאת בחנייה הקודמות. אם לא תוכל,
 הוועדה, לחבת היצח ולסכח אתה דבריה, הרצו גם לבקש את יושב-ראש
 ועדת הכספיה שינתן לנו להגן על מסדר החינוך והתרבות בעת הדיווח
 בוועדת הכספיה.

ד. נצר:
 אנו מזכרתי לחבת מחר על-מנת לסכח את
 הדבריה ולהגיר מסלחת לוועדת הכספיה.

החתימה ונעלה בחעה 13.05.